

La història interminable

Amb una comissió promotora, un concurs internacional, un projecte, uns arquitectes i la primera pedra col·locada, el monument a Macià encara és una incògnita. Segons sembla, la ubicació ja és definitiva, però no la resta de la història.

Carles Ruiz

Han passat tres anys des que el president Pujol va col·locar solemnement la primera pedra del monument a Macià a la plaça de Catalunya de Barcelona. S'acabava, així, una etapa que començà el gener del 1977, quan el diari *Avui* inicià una subscripció popular amb aquest objectiu. Una comissió promotora s'encarregà de recollir adhesions i de presentar el projecte davant el president de la Generalitat i de l'alcalde de Barcelona, llavors **Narcís Serra**. «Ambdues autoritats acolliren calorosament la idea i oferiren el seu patrocini», declarà oportunament un representant de la Comissió.

Ara, tres anys després, la Generalitat i l'Ajuntament no es posen d'acord respecte a la ubicació, i la primera pedra es troba arraconada en un magatzem d'una de les companyies constructores que realitzen la remodelació de la plaça. «Volem saber qui va manar de retirar aquesta peça. Això és un robatori, mentre no es demostrï el contrari i, per tant, la persona que ho va encarregar n'és responsable», afirma **Domènec Escorsa**, membre de la comissió, que la setmana passada s'entrevistà amb el Síndic de Greuges per tal de denunciar la «manca de rigor i respecte amb el nostre president Francesc Macià».

Sembla que la iniciativa d'erigir un monument a Macià prové d'abans de la guerra civil. Hi ha qui afirma que el 1934 es va obrir una subscripció a la seva Vilanova nadiua, o a la vila de les Borges Blanques, que sempre l'elegí diputat, però aquest extrem mai no s'ha pogut confirmar. «Els greus trastorns soferts per la nostra vida pública a partir del darrer trimestre del 1934 van impedir la realització del projecte, però era natural que, en començar a recuperar el nostre país les seves llibertats individuals i col·lectives, sorgís amb nova força la iniciativa de l'esmentat monument, i a això va obeir l'obertura d'una nova subscripció duta a terme pel diari *Avui*», exposava al Parlament el 1982

el llavors conseller adjunt a la Presidència, **Miquel Coll i Alentorn**, en resposta a la pregunta d'un diputat. Després del primer donatiu fet pel president **Tarradellas**, des del seu exili de Saint-Martin-le-Beau, s'hi afegiren d'altres, fins assolir la quantitat de més de cinc milions de pessetes, que van ser ingressats al Departament d'Economia i Finances de la Generalitat l'abril del 1980. Independentment d'això, el 1981, un grup d'amics decideix d'impulsar la creació d'un monument a Macià. **Jordi Pou, Granier Barrera i Domènec Escorsa** van constituir l'embrió de la Comissió provisional, de la qual formarien part **Joan Triadú, Joaquim Egea, Agustí Moya i Joan Blanch**.

Aquesta Comissió va llançar un manifest que va rebre l'adhesió de nombroses personalitats. **Joan Miró, Josep Lluís Sert, Josep Guinovart** i d'altres van donar el suport al projecte. «Aquest monument no pot ésser un monument anterior aprofitat, el valor del qual no volem discutir. Ha d'ésser una obra nova, severa i digna, sobretot per l'emplaçament. Creiem que el seu lloc adient és la plaça de Catalunya, al cor de la ciutat d'avui», deia el manifest. Les discrepàncies començaven.

Aquest paràgraf venia a contestar unes declaracions que el llavors delegat d'urbanisme de l'Ajuntament, **Oriol Bohigas**, havia fet a un diari barceloní. «Una solució adequada és construir un monument utilitzant com a peça fonamental una obra ja existent, poc coneguda per la seva ubicació i que és segurament una de les millors obres universals de l'escultura: el Sant Jordi d'en Llimona del Parc de Montjuïc. Aquesta escultura s'hauria de complementar amb tot un projecte de monument, que inclouria, naturalment, la presència figurativa de Macià».

Per a Oriol Bohigas, la ubicació idònia del monument seria la de l'actual passeig de Pau Casals. «El senyor **Lluís Reverter**, regidor de Relacions Ciutadanes en l'època de l'alcalde **Serra**, ens va dir que què dirien els militars si es posava el monument a la

Dalt, el president Macià. Baix, fotomuntatge del projecte a la plaça de Catalunya.

Un mes abans, durant el període de votació popular, l'Ajuntament de Barcelona es negà a cedir el Palau de la Virreina per a instal·lar-hi l'oficina de votació. Dies després, rectificava la seva actitud. L'ambient d'enfrontament va quedar palès el dia de Nadal del 1983, quan **Jordi Pujol** va col·locar-ne la primera pedra. Ni l'alcalde **Maragall** ni cap altre representant de l'Ajuntament van assistir-hi. Això sí, l'Ajuntament havia fet instal·lar la llotja presidencial. La presència d'una gran bandera espanyola va ser el motiu pel qual els membres de la comissió es van situar en un altre lloc de la plaça, seguits de nombrosos assistents.

Mentrestant, van començar les obres de remodelació de la plaça de Catalunya i el projecte restà, provisionalment, apartat. La història tornà a l'actualitat l'estiu d'enguany. En una reunió que es va celebrar al Palau Moia, la Generalitat i l'Ajuntament van exposar al senyor **Escorsa**, representant de la Comissió, «algunes novetats». En aquella reunió —que el senyor **Escorsa** abandonà abans d'acabar-se— es va posar en qüestió el projecte —«dubtes sobre la viabilitat de la instal·lació dins el monument d'un aparell làser»—, i la seva ubicació —s'hi introduïa, de nou, l'emplaçament del passeig de Pau Casals. «Tothom ja estava d'acord i s'havien reunit d'altres vegades. Van tornar a oferir una altra escultura per a fer el monument. El senyor **Acevillo**, delegat d'Urbanisme de l'Ajuntament, va dir, davant la meua protesta, que: «hi hagi el que hi hagi, hem guanyat les eleccions i farem el que ens donarà la gana». Aquests senyors s'han posat d'acord per raons que vull obviar», afirma **Domènec Escorsa**.

«Els canvis funcionals» de la plaça de Catalunya són les raons esgrimides per aquest canvi. Segons alguns membres de la Comissió, la creació d'una galeria comercial —l'entrada de la qual coincidiria amb l'emplaçament del monument— al subsòl de la plaça pot ser un dels motius del canvi d'ubicació. Segons les mateixes fonts, sembla que El Corte Inglés n'obtidria la concessió. De moment, però, l'empresa ho ha negat. Tant la Generalitat com l'Ajuntament pensen que s'arribarà a un acord abans del Nadal d'enguany. Les últimes notícies apunten a la plaça de Catalunya com a seu definitiva, però no en el lloc previst en les bases del concurs internacional i al qual es van cenyir els concursants. El tema, però, continua ben fosc. □

plaça de Catalunya», recorda el senyor **Escorsa**.

Malgrat tot, la Generalitat, l'Ajuntament i la Comissió van connectar i es va obtenir l'acord de l'Ajuntament per a l'emplaçament del monument a la part alta de la plaça de Catalunya. En una reunió de treball, a la qual va assistir **Oriol Bohigas**, va prendre cos la idea de convocar un concurs internacional, amb un jurat presidit per l'arquitecte **Josep Lluís Sert**.

Amb aquests problemes de fons, es convocà el Concurs Internacional de projectes per a la realització d'un monument al president Macià. «Aquest concurs té per objecte la selecció, segons el criteri d'un Jurat Internacional, dels tres millors projectes presentats per a commemorar la figura i significació històrica de Francesc Macià, mitjançant un monument a la plaça de Catalunya de la ciutat de Barcelona, en un emplaçament prefixat situat a la zona nord-oest de la plataforma central», es podia llegir en les bases del concurs.

El 30 d'abril del 1983 va finalitzar la presentació de projectes. D'un total de cinc-cents inscrits, es van presentar cent setanta projectes, dels quals es van seleccionar tres. Els tres projectes guanyadors van ser exposats públicament per tot Catalunya, i sotmesos a votació popular. L'octubre d'aquell any, es donava a conèixer el projecte guanyador. Sota el lema «Flama», tres arquitectes madrilenys: **Joaquín Vaquero**, **Luis Beltrán** i **Javier Casanueva** havien obtingut l'aprovació del públic per a un projecte de cripta de la qual sortien quatre raigs làser.